

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Bu Sorunların Çözümlerine İlişkin Görüşleri

Ebubekir TALAYHAN, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman, e-posta: ebubekirtalayhan@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7570-0752>

Cengiz ARI, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman, e-posta: cengar56@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3239-3454>

Emin EZGİN, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman, e-posta: ikra5672@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9438-7039>

Mehmet Zaman AKIN, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman, e-posta: mza.102@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9558-961X>

Ömer AFŞİN, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman, e-posta: omer_afsin72@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3454-6688>

Öz

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sınıf disiplin sorunlarını ve bu sorunlarla baş etmeye yönelik geliştirdikleri çözüm yollarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik modelde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu Batman il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formu ile elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonunda sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde izin almadan konuşma, kavga etme, küfür etme, fiziksel şiddet, sözel şiddet ve ilgisizlik gibi disiplin sorunlarıyla karşılaştıkları, bu sorunların kaynağı olarak aile, çocuk ve sınıf ortamını gördükleri ve karşılaştıkları sorunlarla baş etmede uyarma, ceza verme, idareye sevk etme, öğrencilerle konuşma ve kızma gibi stratejilere baş vurdukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Disiplin, Sınıf Disiplin Sorunları, Sınıf Yönetimi.

Makale Gönderme Tarihi: 12.08.2022

Makale Kabul Tarihi: 05.10.2022

Önerilen Atıf:

Talayhan, E., Arı, C., Ezgin, E., Akın, M. Z. ve Afşin, Ö. (2022). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Bu Sorunların Çözümlerine İlişkin Görüşleri, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(10): 1391-1402.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2022, 5(10): 1391-1402. DOI:[10.26677/TR1010.2022.1105](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1105)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Classroom Teachers' Opinions on Disciplinary Problems Encountered in Classroom Management and Solutions to These Problems

Ebubekir TALAYHAN, Ministry of Education, Batman, e-mail: ebubekirtalayhan@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7570-0752>

Cengiz ARI, Ministry of Education, Batman, e-mail: cengar56@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3239-3454>

Emin EZGİN, Ministry of Education, Batman, e-mail: ikra5672@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9438-7039>

Mehmet Zaman AKIN, Ministry of Education, Batman, e-mail: mza.102@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9558-961X>

Ömer AFŞİN, Ministry of Education, Batman, e-mail: omer_afsin72@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3454-6688>

Abstract

The aim of this study is to determine the classroom discipline problems that classroom teachers encounter in classroom management and the solutions they have developed for these problems. The study group of the research conducted in the phenomenological model, which is one of the qualitative research methods, consists of 15 classroom teachers working in primary schools in the city center of Batman. The data of the study were obtained through the interview form developed by the researchers. The data obtained through the interview form were subjected to content analysis. At the end of the study, the classroom teachers encountered disciplinary problems such as speaking without permission, fighting, swearing, physical violence, verbal violence and apathy in the classroom, they saw the family, child and classroom environment as the source of these problems and warned, punished, It was seen that they used strategies such as referral, talking to students and getting angry.

Keywords: Classroom Teacher, Discipline, Classroom Discipline Problems, Classroom Management.

Received: 12.08.2022

Accepted: 05.10.2022

Suggested Citation:

Talayhan, E., Ari, C., Ezgin, E., Akın, M. Z. and Afşin, Ö. (2022). Classroom Teachers' Opinions on Disciplinary Problems Encountered in Classroom Management and Solutions to These Problems, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(10): 1391-1402.

GİRİŞ

Sınıf, öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleştirildiği ortak bir yaşam alanı olduğundan, eğitim-öğretim hizmetinin kalitesinin mümkün olduğunca artırılması öğretici açıdan önemlidir. Bu açıdan etkili ve verimli bir eğitimin sürdürülebilmesi için öğretmenlerin sınıf yaşamını profesyonel bir şekilde düzenlemeleri gerekmektedir. Bu ise sınıf yönetiminin önemi ortaya çıkmaktadır (Topal ve Uzoglu, 2020). Sınıf yönetimi, öğretmenlerin sınıfta öğrencilerin davranışlarını yönetmek için kullandıkları bir dizi davranış ve stratejiyi içeren ve okul yönetimini sınıfa uygulayan geniş bir kavramdır (Akan, 2017). Başka bir tanımlamaya göre sınıf yönetimi, öğretmenlerin sınıfta öğrenci davranışlarını yönetmek için kullandıkları bir dizi davranış kalıbını ve stratejisini içeren geniş bir terimdir (Evertson ve Emmer, 2013). Sınıf yönetimi, öğretime ayrılan zamanı, amaçları yerine getiren bir işlevsellik içinde kullanabilme (Okutan, 2015) ve etkili öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamak için öğrencilere yönelik sınıf etkinlikleri düzenleme (Balay, 2019) olarak da tanımlanabilir. Uygun bir öğrenme ortamı yaratmak ve sürdürmek için sınıf yönetimi gereklidir. Sınıf yönetimi, sınıf ortamından, bireyin psikolojik özelliklerinden ve sınıf dışı faktörlerden de etkilenir. Bu durum sınıf yönetiminin bazı güçlükler yaşadığını göstermektedir (Topal ve Uzoglu, 2020). Disiplin sorunları ise öğretmenlerin sınıf yönetiminde yaşadıkları bu güçlerden bazılarıdır. Sınıf yönetimi ya da disiplin eksikliği günümüzde okulların en zor ve karmaşık sorunlarından biridir. Jones (1979) disiplini, en basit ifadeyle, öğrenmeyi kolaylaştıran ve aksamaları en aza indiren basit sınıf kurallarını uygulama işi olarak tanımlamaktadır. Bu tanımın varyasyonları Duke (1989), Strother (1985) tarafından sunulmaktadır. Her ne kadar bazı eğitimciler disiplin faaliyetlerini okul hayatına rahatsız edici müdahaleler olarak görse de, disiplin gereklidir. Çünkü talim, terbiye ve disiplin sayesinde insan doğal özelliğinden kurtulur (Alkayış, 2020). Disiplin, çocuğa hayatın belirli kurallarını öğretmek demektir. Çocuktan beklenen ise bu kuralları kendine uyarlaması ve içselleştirmesidir (Tarman, 2016).

Günümüzde disiplin sorunları deneyimli öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin yanı sıra deneyimsiz öğretmenlerin de sorunu olmaya devam etmektedir. Bu nedenle sınıf yönetiminde karşılaşılan disiplin sorunlarının türlerini, nedenleri ortaya koymak ve çözmek için eğitimciler, veliler, filozoflar veya konuyla ilgilenen diğer kişiler tarafından pek çok çalışma yapılmıştır. Bu araştırmalardan birinde Topal ve Uzoglu, (2020) öğretmenlerin; ilgisizlik, saygısızlık, davranış bozukluğu, derse uyum, iletişim, psikolojik sorun, düzen gibi davranış sorunlarıyla karşılaştıklarını belirlemiştir. Karşılaşılan olumsuz davranış sorunlarını öğretmenlerden, öğrencilerden ve çevreden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Bu durum Aristoteles'ten bu yana toplumsal varlık olarak kabul edilen insanın (Gültekin, 2022a; Gültekin, 2022b) çevresel olarak etkilendiğinin önemli kanıtları arasında sayılabilir. Öte yandan, öğrencilerin sınıfta sorun yaratan davranışları sergilemelerinin temelinde davranış sorunları, maddi durum ve teknolojinin olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç ise istenmeyen davranış sergileyen öğrencilerin çeşitli tepkilere maruz kaldığıdır. Başka bir araştırmada ise Erdoğan ve arkadaşları (2010) öğretmenlerin motivasyon, bilgi eksikliği ve kural ihlali gibi disiplin sorunlarıyla karşılaştıklarını tespit etmiştir. Sadık ve Aslan (2015) ise sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin problemlerine yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin sınıfta genellikle izin almadan konuşma, ilgisizlik, sınıf içerisinde dolaşma gibi davranışlarla karşılaştıklarını sorunların genellikle öğrenci özellikleri ve aileden kaynaklı sorunlar olduğunu belirlemiştir. Sınıf yönetiminde karşılaşılan sınıf içi disiplin sorunları ve bunların çözümüne ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerini ele aldığı araştırmasında Aktaş (2019) öğretmenlerin sınıf içerisinde ağırlıklı disiplin sorunu olarak şakaşma, karşılaşma ve derste uyuma gibi sorunlarla karşılaştıklarını tespit etmiştir. Çankaya ve Çanakçı (2011) araştırmalarında öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını;

kopya çekme, derse karşı ilgisizlik, sözlü ve fiziksel şiddet, öğretmenlere karşı saygısızlık, olarak sıralarken Saygılı ve Gürşimşek (2008) ise araştırmalarında öğrencilerin sınıf ortamında küfür etme, kavga etme ve kendi arasında konuşma gibi istenmeyen davranışlar sergilediklerini bildirmektedir. Öğretmenler sınıf ortamında karşılaştıkları disiplin problemlerine karşı farklı stratejiler benimsemektedirler. Buna göre bazı öğretmenler istenmeyen davranışların olumsuz sonuçlarını açıklamayı ve ceza vermeyi tercih ederken; bazı öğretmenler ise arzu edilen davranışları ve bunların olumlu sonuçları hakkında bilgi verme ve ödüllendirme temelli stratejilere yönelmektedirler (Sadık, 2006). Görüldüğü gibi disiplin sorunları yıllardır öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin önemli bir endişesidir birçok araştırma bu türden bir sorun olduğunu göstermektedir. Nitekim dünyadaki birçok okulda disiplin sorunları azalmak yerine daha da artmaktadır. Bu nedenle, bu çalışma sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sınıf disiplin sorunlarını ve bu sorunlarla baş etmeye yönelik geliştirdikleri çözüm yollarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu temel amaçtan hareketle çalışmada aşağıdaki soruların yanıtları aranmaktadır:

- Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde en sık karşılaştıkları disiplin sorunları nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarını çözme stratejileri nelerdir?

Araştırma sonunda elde edilecek bulguların sınıf öğretmenlerinin sınıf disiplin yönetimini kolaylaştırmak için yönlendiren bakış açılarını keşfetmek, öğretmen hazırlığını ve gelecekteki mesleki gelişim programlarını iyileştirmek için daha verimli çalışmaya yardımcı olmak açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Bunun yanından elde edilen bulguların literatüre katkı sağlaması ve sonraki araştırmacılar için veri oluşturması bakımından da önemli olduğu değerlendirilmektedir.

YÖNTEM

Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sınıf disiplin sorunlarını ve bu sorunlarla baş etmeye yönelik geliştirdikleri çözüm yollarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemleri ile yürütülmüştür. Nitel araştırmalar, görüşme, gözlem ve dokümantasyon gibi nitel veri toplama yöntemlerinin yanı sıra doğal ortamdaki alguların ve olayların bütüncül ve gerçekçi bir şekilde tanımlanması için nitel bir sürecin kullanıldığı araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek 2016). Bu çalışmada bu nitel yöntemin seçilmesinin nedeni, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sınıf disiplin sorunlarını tespit etmek ve bu sorunlara yönelik çözümler geliştirmektir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji modeli kapsamındadır. Fenomenolojik model bireylerin bir olay, olgu ve fenomene ilişkin algularını, yaşantılarını ve buna yüklediği anlamları ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırma modelidir (Johnson ve Christensen, 2004). Bu bağlamda bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları sorunlarla ilgili algularının ve yaşantılarının incelenmesi araştırmayı fenomenolojik modele yönlendirmektedir.

Çalışma Grubu

Fenomenoloji araştırmalarında ele alınan fenomeni açıklayacak katılımcıların dikkatli bir biçimde seçilmesi ve katılımcıların fenomeni yansıtabilecek birincil kişiler olması önemlidir (Creswell, 2007). Bu nedenle çalışmaya sınıf içi disiplin sorunlarını net bir biçimde ortaya koyabilmek için bu sorunları birincil kişi olarak deneyimleyen sınıf öğretmenleri dahil edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu ise Batman il merkezindeki ilköğretim kurumlarında görev yapan 15 sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Tablo 1’de çalışma grubunun demografik dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Ait Demografik Bilgileri

Demografik Değişken	Kategori	f
Cinsiyet	Kadın	8
	Erkek	7
Yaş	20-30	8
	31-40	4
	41-50	3
Eğitim	Lisans	12
	Yüksek Lisans	2
	Doktora	1
Statü	Kadrolu	13
	Sözleşmeli	2

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların sekizi kadın yedisi erkektir. Ayrıca sekiz katılımcı 20-30,4 katılımcı 31-40 ve 3 katılımcı 41-50 yaş aralığındadır. Katılımcıların 12’si lisans, ikisi yüksek lisans ve biri doktora düzeyinde eğitim görmüştür. Diğer taraftan 13 katılımcı kadrolu üç katılımcı ise sözleşmeli statüde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından alanyazın bulgularına ve alan uzmanlarının görüşlerine dayalı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılardan demografik bilgiler istenmiş, ikinci bölümde ise sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sınıf disiplin sorunlarına ilişkin görüşlerini ve bunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemek için 6 açık uçlu soru kullanılmıştır. Görüşme formunun uygulanmasında yüz yüze görüşme tekniği tercih edilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 30 dakika sürmüştür ve her görüşme katılımcıların izni doğrultusunda ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Kayıtlar daha sonra metin belgesinde dönüştürülmüş ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Analiz sürecinde her bir öğretmenin görüşü ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ardından gerekli kodlamalar yapılmış ve tema oluşturulmuştur. Temalar belirlendikten sonra frekans hesabı yapılmış ve her bir tema için bir tablo oluşturulmuştur. Oluşturulan tablolar altında katılımcılar tarafından sıklıkla dile getirilen çarpıcı görüşler doğrudan alıntılarla örneklendirilmiştir. Ayrıca tablolarda belirtilen kodlara ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnek cümlelere (Ö1, Ö2 gibi) kodlar kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu başlığında elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda sunulmaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde En Sık Karşılaştıkları Disiplin Sorunları

Araştırmanın ilk alt problemi kapsamında sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde en sık karşılaştıkları disiplin sorunlarına ilişkin görüşleri incelenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde en sık karşılaştıkları disiplin sorunları tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçinde En Sık Karşılaştıkları Disiplin Sorunları

Tema	Kod	f
Sınıf içinde karşılaşılan disiplin sorunları	İzinsiz konuşma	15
	Kavga etme	13
	Küfür etme	12
	Fiziksel şiddet	11
	Sözel şiddet	10
	Kopya çekme	10
	Derse karşı ilgisizlik	8
Sorumsuzluk	6	

Tablo 2’ de yer alan verilerde de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde en sık karşılaştığı disiplin probleminin başında izinsiz konuşma (f=15) gelmektedir. Tüm katılımcılar sınıf içinde izinsiz konuşma davranışından yakınmaktadırlar. Bunu sırasıyla kavga etme (f=13), küfür etme (f=12), fiziksel şiddet (f=11), sözel şiddet (f=10), kopya çekme (f=10), derse karşı ilgisizlik (f=8) ve sorumsuzluk (f=6) takip etmektedir. Bununla ilişkili katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmaktadır:

- “Sınıf içerisinde öğrencilerin izin almadan konuşmaları, kavga etmeleri, birbirlerine karşı hakaret içeren cümleler kullanmaları ve derse karşı ilgisiz olmaları gibi sorunlar yaşıyorum.” (Ö3)
- “Öğrencilerde sık karşılaştığım disiplin sorunu izinsiz konuşmalarıdır. Tabi sadece bu konuda sorun yaşamıyorum bunun yanında en ufak bir şeyde birbirlerine küfür ediyorlar, dövüşüyorlar, kavga ediyorlar, hiçbir sorumluluk almak istemiyorlar.” (Ö6)
- “Sürekli yerlerinden kalkıyorlar ben izin vermeden konuşuyorlar ve nezaket kurallarını aşarak birbirlerine hitap ediyorlar. Tabi sürekli kopya çekmeye çalışıyorlar. Biri konuşurken diğeri onu sözünü kesiyor, birbirlerine zarar veriyorlar.” (Ö11)
- “En basit sorularda dahi hemen kopya çekmek istiyorlar. Derste birbirlerine kağıt, silgi atıyorlar, birbirlerinin saçını çekiyorlar ve birbirlerini rahatsız ediyorlar.” (Ö14)

Sınıf İçerisinde Karşılaşılan Disiplin Sorunlarının Nedenleri

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşleri incelenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Sınıf İçerisinde Karşılaşılan Disiplin Sorunlarının Kaynağı

Tema	Kod	f
Aile	Ebeveyn ilgisizliği	14
	Ailenin eğitim seviyesi	13
	Ebeveynlerin ayrı yaşaması	7
Çocuk	İlgisizlik	12
	Saygısızlık	9
	Önemsememe	7
Sınıf	Sınıfların kalabalık olması	15
	Yeterli sosyal aktivitenin olmaması	6
	Fiziksel yetersizlikler	3

Tablo 3'te de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu sınıf içinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenini aile olarak görmektedirler. Öğretmenler ebeveyn ilgisizliği (f=14), ailenin eğitim seviyesi (f=13) ve ebeveynlerin ayrı yaşaması (f=7) gibi nedenlerle öğrencilerin sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar sergilediklerini ifade etmektedirler. Bununla ilişkili katılımcı görüşlerinden elde edilen kesitler aşağıda sunulmaktadır:

- “Bence öğrencilerin bu davranışlarının temel nedeni ailelerin ilgisizliğidir. Bölgenin sosyo ekonomik yapısından da kaynaklı olarak aileler çocuklarıyla yeteri kadar ilgilenmiyorlar. Sadece okula gönderiyorlar. Çoğu zaman veli toplantılarına dahi gelmiyorlar. Bu ilgisizlik bence evde de devam ediyor ve bunun sonucunda öğrenciler okulu yeteri kadar önemsemiyorlar.” (Ö2)
- “Aileler genellikle okuma yazma bilmeyen veya ilkököl mezunu aileler. Bu nedenle dersler ailelerin ilgisini çekmiyor. Aileler çocuklarla ilgilenmeyince çocuklar da dersleri ve okulu ciddiye almıyor ve kural dışı davranışlar sergiliyor.” (Ö13)
- “Öğrencilerinden bazılarının annesi ve babası ayrı yaşıyor. Dikkatle gözlemlediğimde bu öğrencilerin daha agresif tavırlar sergilediğini görüyorum. Ailenin birlikte yaşaması bence çok önemlidir.” (Ö15)

Bazı katılımcılar ise sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının öğrencilerin kendisinden kaynaklandığını ifade etmektedirler. Öğretmenler ilgisizlik (12), saygısızlık (f=9) ve önemsememe (f=7) nedeniyle sınıf içerisinde istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarını vurgulamaktadırlar. Bu durum katılımcıların aşağıdaki görüşleri ile ortaya konulmaktadır:

- “Öğrenciler derse karşı o kadar ilgisizler ki bu ilgisizlikleri onları kural dışı davranmaya yöneltiyor.” (Ö4)
- “Maalesef hem bana hem de arkadaşlarına karşı saygısızca tavırları çok sık oluyor. Bu tavırları onları disiplin kurallarına aykırı davranmaya sevk ediyor.” (Ö17)
- “Daha önce de söylediğim gibi öğrencilerin derse ilgisini arttırmak için çeşitli etkinlikler düzenliyorum. Ama nedense dersi yeteri kadar önemsemiyorlar.” (Ö12)

Katılımcılar sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının üçüncü nedeni olarak sınıf ortamını öne sürmektedirler. Buna göre katılımcılar sınıfların kalabalık olması (f=15), yeterli sosyal aktivitenin olmaması (f=6) ve fiziksel yetersizlikler (f=3) nedeniyle derslerde disiplin sorunları yaşadıklarını ifade etmektedirler. Katılımcıların aşağıdaki görüşleri bu durumu ortaya koymaktadır:

- “Sınıflar o kadar çok kalabalık ki. Öğrencileri zapt etmekte zorlanıyoruz.” (Ö1)
- “Hem kalabalık sınıflarda eğitim veriyoruz hem de okulun fiziksel eksikliklerinden dolayı yeterli sosyal aktivite yapamıyoruz. 5 saat boyunca aynı mekânda kalan öğrenciler ister istemez sıkılıyor ve birbirleriyle uğraşılıyor” (Ö4)
- “Öğrenciler derslerde sıkılıyorlar. Çeşitli etkinlikler yapmak istiyoruz ama bu konuda imkânlarımız sınırlı. Böyle olunca enerjilerini tam olarak atamıyorlar sınıf içerisinde huysuzluk yapıyorlar” (Ö14)

Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarını Çözme Stratejileri

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarını çözme stratejileri hakkında görüşleri incelenmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarını çözme stratejileri tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin Sınıf İçinde Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarını Çözme Stratejileri

Tema	Kod	f
Sınıf içinde karşılaşılan disiplin sorunlarını çözme stratejileri	Ceza verme	14
	Uyarma	13
	İdareye sevk etme	10
	Öğrencilerle konuşma	8
	Kızma	6
	Aileye haber verme	4
	Not düşürme	2

Tablo 4’e göre öğretmenler sınıfta içinde karşılaştıkları disiplin sorunlarını çözme konusunda ağırlıklı olarak ceza verme (f=14) yöntemini tercih etmektedirler. Bunun dışında öğretmenler sırasıyla uyarma (f=13), idareye sevk etme (f=10), öğrencilerle konuşma (f=8), kızma (f=6), aileye haber verme (f=4) ve not düşürme (f=2) gibi stratejilere başvurmaktadırlar.

- “Bu tür sorunlarla karşılaştıklarında çoğu zaman küçükte olsa bir ceza vermeyi tercih ediyorum. Böyle olunca öğrenciler bunun yanlış bir davranış olduğunu daha kolay anlıyor.” (Ö1)
- “Önce uyarmayı tercih ediyorum tabi. Uyarılarım sonuç vermez ise idareye sevk ediyorum veya not kırıyorum.” (Ö6)
- “Öğrencilerin disiplin sorunlarını gördüğümde göz ile veya söz ile yaşadığım kızgınlığımı onlara hissettiriyorum. Bundan sonuç alamazsam ceza veriyorum.” (Ö9)
- “Öğrenciler bizi her gün gördükleri için artık öğretmenden çekinmeyebiliyorlar. Ama ailelerinden ve idareden çekiniyorlar. Ben de kontrol edemeyeceğim disiplin sorunlarını ailelere bildiriyorum.” (Ö13)

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde, hangi disiplin sorunlarıyla karşılaştıklarını ve bu sorunlara yönelik ortaya koydukları çözümleri öğretmenlerin bakış açısıyla incelemektedir.

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde, hangi disiplin sorunlarıyla karşılaştıklarını ve bu sorunlara yönelik ortaya koydukları çözümleri öğretmenlerin bakış açısıyla incelemektedir. Çalışmanın birinci alt problemi kapsamında sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde en sık izinsiz konuşma, kavga etme, küfür etme, fiziksel şiddet, sözel şiddet, kopya çekme, derse karşı ilgisizlik ve sorumsuzluk gibi disiplin sorunlarıyla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sonuç mevcut literatür bulgularıyla da tutarlıdır. Literatürde sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde benzer sorunlarla karşılaştıklarını ortaya koyan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (Aktaş, 2019; Carotenuto, 2011; Çankaya ve Çanakçı, 2011; Sadık ve Aslan, 2015; Saygılı ve Gürşimşek, 2008; Topal ve Uzoğlu, 2020). Bu araştırmalardan birisinde Topal ve Uzoğlu (2020) ilgisizlik, saygısızlık, davranış bozukluğu, derse uyum, iletişim bozukluğu, psikolojik sorun gibi durumları disiplin sorunlarından öne çıkanlar olarak belirlemiştir. Benzer şekilde Çankaya ve Çanakçı (2011) araştırmalarında öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını; kopya çekme, derse karşı ilgisizlik, sözlü ve fiziksel şiddet, öğretmenlere karşı saygısızlık, olarak sıralarken, Saygılı ve Gürşimşek (2008) ise araştırmalarında öğrencilerin sınıf ortamında küfür etme, kavga etme ve kendi arasında konuşma gibi istenmeyen davranışlar sergilediklerini bildirmektedir. Araştırma sonuçlarını destekler nitelikteki başka bir çalışmada ise Çetin (2013) öğretmenlerin sınıf içerisinde en sık karşılaştığı disiplin sorunlarını izin almadan konuşma, dikkat eksikliği ve çekingenlik olarak tanımladıklarını belirlemiştir. Bu sonuçlar öğrencilerin sık sık öğrenme etkinliğinden uzaklaştıklarını ve derste sıkıldıklarını göstermektedir. Nitekim öğretmenler öğrencilerin sınıf ortamında birbirleriyle alay ettiklerini, birbirlerini rahatsız ettiklerini ve derse ilgi göstermediklerini belirtmişlerdir. Bu durum da öğrencilerin bir uyum sorunu yaşadıklarını açık şekilde ortaya koymaktadır.

Çalışmanın ikinci alt problemi kapsamında öğrencilerin sınıf içindeki kural dışı davranışlarının temelinde aile, çocuk ve sınıf ortamı olduğu belirlenmiştir. Özellikle davranış sorunları altında ailenin ilgisizliği, eğitim seviyesi, ebeveynlerin ayrı yaşaması gibi durumların olduğu öğretmenler tarafından belirtilmektedir. Ebeveynlerin okula ve çocuğa karşı ilgisiz davrandığını ifade eden öğretmenler bu durumun çocukların derse karşı isteksiz ve ilgisiz olmasına neden olduğunu vurgulamışlardır. Bu sonuç da literatür bulgularıyla desteklenmektedir (Atıcı, 2007; Baysal, 2009; Dağlı ve Baysal, 2012; Sadık ve Aslan, 2015; Jones ve Jones, 2007). Baysal (2009) öğretmenlerin genel olarak sınıf içinde karşılaştıkları disiplin problemlerinin kaynağını ailede ve çocukta aradıklarını vurgulamaktadır. Benzer şekilde Sadık ve Aslan (2015) da araştırmalarının sonunda sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının genellikle aileden ve çocuktan kaynaklandığını düşündüklerini saptamışlardır. Ailenin bireyin tutum, değer ve alışkanlığının oluşmasında birincil öneme sahip olması ve çocukların zamanın büyük bölümünü aile ile birlikte geçirmesi nedeniyle bu sonucun doğal bir sonuç olduğu düşünülebilir. Çalışmanın ikinci alt problemi kapsamında ayrıca öğretmenler sınıf içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının sınıftaki öğrenci sayısının fazlalığı, fiziksel yetersizlik ve yeterli sosyal aktivitenin olmamasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu sonucu destekler nitelikteki çalışmalarında O'Neil ve Stephenson, (2013) sınıf mevcudunun fazla olmasının ve yetersiz sosyal aktivitenin öğrencilerin kural dışı davranışlar sergilemelerine neden olduğunu belirtmektedir. Aynı şekilde Öztürk Koç ve Şahin (2003) de sınıf içerisinde yaşanan disiplin sorunlarının çoğunun sınıftaki öğrenci sayısından, öğretim programı niteliğinde, sınıfın yerleşim düzeninden dolayısıyla okul içi değişkenlerden kaynaklandığını belirtmektedir. Topal ve Uzoğlu (2020) da öğretmenlerin öğretim ortamının ve sınıf düzeyinin davranış sorunları oluşturabileceği görüşünde olduklarını bildirmektedir. Elde edilen sonuçlar bir arada değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerinin sınıf

içerisinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının değiştirilmesindeki sorumluluğu öncelikle aileye daha sonra ise çocuğa ve okula yükledikleri söylenebilir. Ancak unutulmamalıdır ki öğrenci ile sürekli etkileşim halinde olan, öğretimi gerçekleştiren, konuya ve Milli Eğitimin amaçlarına yönelik davranış değiştiren öğretmen, tutum, alışkanlık ve davranışlarıyla öğrencilerini etkiler.

Çalışmanın üçüncü ve son alt problemi kapsamında sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları disiplin sorunlarıyla baş etmede ağırlıklı olarak ceza verme ve uyarma stratejisini kullandıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla sınıf yönetimi açısından olumsuz olarak değerlendirilen davranışların sınıfta yönetilmesinde farklı yolların kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda yapılmış araştırmalar incelendiğinde sınıf içinde karşılaşılan disiplin sorunları karşısında öğretmenlerin sıklıkla cezalandırma ve uyarma stratejisine yöneldikleri görülmektedir (Kazu, 2007; Sadık ve Aslan, 2015; Uğurlu vd., 2014). Topal ve Uzoğlu (2020) öğretmenlerin sınıf içinde istenmeyen davranışlara ve bunlara karşı tepkilerinin başında uyarı ve ödül-cezayı tercih ettiklerini tespit etmiştir. Benzer şekilde Sadık ve Aslan (2015) da sınıf içi disiplin sorunlarını engellemede öğretmenlerin sıkça kullandıkları yöntemlerin ceza ve uyarma olduğunu tespit etmiştir. Öğretmenlerin eğitim ve öğretimin sürekliliğini sağlayabilmek için bir an evvel kural dışı davranışları durdurmaya odaklanmaları bu durumun nedeni olabilir. Eğitim faaliyetlerini engelleyen her türlü davranış istenmeyen davranış olarak değerlendirilebileceğinden, bu davranışlar sınıf düzenini ve işleyişini bozma, hedeflere ulaşmayı engelleme ve özellikle zamanın kötüye kullanılması gibi olumsuzlukları da ortaya çıkaracaktır (Tutkun, 2006). Bu bağlamda öğretmenlerin etkili bir sınıf yöneticisi olarak sınıfı öğretim süreçlerine hazırlaması, kuralları belirlemesi, öğretimi uygulaması, denetlemesi ve planlaması ve değerlendirmesi, istenen davranışları kazanması önemlidir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerine öğrenci merkezli öğretim yöntemleri ve teknikleri, sınıf için motivasyon, aile katılımı, önleyici disiplin ve öğrenci davranışı sorumluluğunu alma konusunda uygulamalı hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Öğretmenler, öğretme ve öğrenme konusunda öğrencileriyle iyi ilişkilere sahip olduklarında birçok disiplin sorununun önüne geçilebilir. Olumlu öğretmen-öğrenci ilişkileri, öğrencilerin okuldaki akademik başarıları kadar sorumluluk almalarını da etkiler. Bu nedenle öğretmenlere etkili iletişim konusunda eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Bu bağlamda sınıf yönetiminde karşılaşılan sorunların azaltılması ve eğitim faaliyetlerine daha fazla zaman ayrılması için öğretmenlerin sağlıklı bir iletişim ve işbirliği ortamı oluşturmaya özen göstermeleri önerilebilir. Çünkü her meslekte olduğu gibi eğitimde de iletişim önemli bir yere sahiptir (Alkayış, 2022). Bu anlamda özellikle insan benzeri davranışlar yapmak üzere geliştirilmiş yapay zeka (Çelebi ve Gültekin, 2020) teknolojilerinin de öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişime katkı sunması açısından işlevsel şekilde kullanılması önerilmektedir. Elde edilen bulguların genellenebilir olması için sonraki araştırmacılar tarafından daha geniş örneklem grubunda nicel araştırma yöntemlerinin uygulandığı yeni araştırmalarla bu bulguların karşılaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akan D, (2017). Temel kavramlar ve sınıf yönetiminin kapsamı. *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi in* (Ed: C. Gülşen). 1-22. Ankara: Anı.
- Aktaş, A. (2019). *Sınıf yönetiminde sınıf içi disiplin sorunları ve çözüm yöntemleri konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alkayış, A. (2020). *Çağdaş sorunlar karşısında insan ve eğitim*. Ankara: Astana.
- Alkayış, A. (2022). *Eğitim felsefesi ve kariyer planlaması*. Çanakkale: Paradigma.

- Atıcı, M. (2007). A small-scale study on student teachers' perceptions of classroom management and methods for dealing with misbehaviour. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 12 (1), 15-27.
- Balay, R. (2019). *2000'li yıllarda sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baysal, N. (2009). *İlköğretim II. kademedeki görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarına, bunların nedenlerine ve çözüm yollarına ilişkin görüşleri (Diyarbakır ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Carotenuto, M. R. (2011). *Pupil misbehaviour and classroom management: the impact of congruence*. Doctoral thesis, University of Southampton, Faculty of Law, Art and Social Sciences, England.
- Çankaya, İ. H., ve Çanakçı, H. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve başa çıkma yolları. *Turkish Studies (Elektronik)*, 6(2), 307-316.
- Çelebi, E., ve Gültekin, A. (2020). Ontolojik Sınırların Belirsizliği: Yapay Zeka, Mit Ve Her (Aşk) Filmi Üzerinden Bir Değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 6(1), 40-46.
- Çetin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 255-269.
- Dağlı, A. ve Baysal, N. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerinde ilişkin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 259-271.
- Duke, D. L. (1989). School Organization, Leadership, and Student Behavior. In *Strategies to Reduce Student Misbehavior*, edited by Oliver C. Moles. Washington, DC: Office of Educational Research and Improvement, p.31-62.
- Erdoğan, M., Kursun, E., Sisman, G. T., Saltan, F., Gok, A., and Yıldız, I. (2010). A Qualitative Study on Classroom Management and Classroom Discipline Problems, Reasons, and Solutions: A Case of Information Technologies Class. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 10(2), 881-891.
- Evertson, C., ve Emmer, E. (2013). *İlkokul öğretmenleri için sınıf yönetimi*. (A. Aypay, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gültekin, A. (2022a). Zihin Felsefesinde Zihin Kavramının Serencamı: Antik Yunandan Günümüze Ruh Kavramından Zihin Kavramına Tarihsel Perspektif. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 17-32.
- Gültekin, A. (2022b). Spinoza'nın Bilgi Anlayışı: Bir Onto-Epistemoloji Okuması, *Social Sciences Studies Journal*, 8(95), 663-672.
- Jones, F. H. (1979). The Gentle Art of Classroom Discipline. *National Elementary Principal*, 58, 26-322.
- Kazu, H. (2007). Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve değiştirilmesine yönelik stratejileri uygulama durumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 36 (175), 57-65.
- Okutan, M. (2015). *Sınıf yönetiminde örnek olaylar*. Ankara: Pegem.
- O'neil, S. and Stephenson, J. (2013). One year on: first-year primary teachers' perceptions of preparedness to manage misbehaviour and their confidence in the strategies they use. *Australasian Journal of Special Education*, 37 (2), 125-146.
- Öztürk, B., Koç, G. ve Şahin, F. T. (2003). Sınıf öğretmenlerinin öğrencileri arasında ayırım yapma durumu ve bu ayırımın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 109-118.

- Sadık, F. (2006). Öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla baş edilme stratejilerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre incelenmesi ve güvengen disiplin modeli temele alınarak uygulanan eğitim programının öğretmenlerin baş etme stratejilerine etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sadık, F., ve Aslan, S. (2015). İlkokul sınıf öğretmenlerinin disiplin problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 115-138.
- Saygılı, G. ve Gürşimşek, I. (2008). Sınıfta istenmeyen davranışlara ilişkin öğrenci görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 152-159.
- Strother, D. B. (1985). Practical Applications of Research. *Phi Delta Kappan*, 66(10), 725-728.
- Tarman, B. (2016). Discipline or classroom management. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 1(2), 37-44.
- Topal, T., and Uzoglu, M. (2020). Discipline Problems Faced by Science Teachers in Classroom Management and Solutions for These Problems. *Online Submission*, 7(9), 11-25.
- Tutkun Ö. F. (2006). *Sınıf düzeni. Sınıf yönetimi* in (Ed: Z. Kaya). 235-265. Ankara: Pegem.
- Uğurlu, C. T., Doğan, S., Şöförtakımcı, G., Ay, D., ve Zorlu, H. (2014). Öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 577-602.